

שלה לך

1 במדבר פרק יג

ב וַיִּשְׁלַח לָהֶם אַנְשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר-אָנֹכִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִטָּה אַבְתָּיו תִּשְׁלְחוּ כָל נָשִׂיא כְּהֵמ:

ג וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּאֲרָן עַל-פִּי ה' כָּלֵם אַנְשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל הֵמָּה:
ז לְמִטָּה יִשְׁשׁוּכָר יִגָּאֵל כְּנִי-יוֹסֵף:

2 במדבר פרק ז פסוק יח

בַּיּוֹם הַשְּׁנַיִ הַקָּרִיב תִּתְנָאֵל כְּנִצְצוּעַר נָשִׂיא יִשְׁשׁוּכָר:

3 רשב"ם במדבר פרק יג פסוק ב

שלה לך - כל נשיא בהם. עיקר פשוטו כך אלה שנים עשר אנשים תקח מאותם שבישראל שנשא אותם לבם ללכת שתכוין את העם מי האיש שירצה ללכת לרגל את הארץ. ומאותם שיאמרו ללכת תקח ותבחר מהם שנים עשר ולפי שהאנשים גבורים שאינם יראים ורך לבב ראויים ללכת בארץ נכריה וגם להתחזק ולקחת מפרי הארץ לכך הוצרך להכריזו ואל נקבם הקב"ה בשמות כשם שעשה לנשיאים שמנו את ישראל ובנשיאים שהנחיל את ישראל את הארץ באלה מסעי. שאותם היו נקובי שמות:
כל נשיא בהם - הטעם שתחת כל מוכיח פירושו. כל אלה ה"ב הנה יהיה נשיא באותם המתנדבים ללכת. כמו כל שתה תחת רגליו:

4 ספורנו במדבר פרק יג פסוק ב

כל נשיא בהם, כל מי שהוא המעולה שבכל שבטו להכיר ענין הארץ:

5 אבן עזרא במדבר פרק יג פסוק ב

וטעם אנשים, שהם ידועים גבורים וכן "כלם אנשים" וחזקת והיית לאיש", "כי איש היה":

6 ספורנו במדבר פרק יג פסוק ג

כלם אנשים, אנשי חיל כענין "הלא איש אתה" וכן "וחזקת והיית לאיש":

7 משך חכמה על במדבר פרק יג פסוק ב

כל נשיא בהם - פירוש כי הנשיאים היו עפ"י ד', ואמר שיבחר משה מה שישראל בעצמם בחרו אותם, אילו לא דבר ד', ובוזה יוגדל הנסיון, אם יגידו כי טובה, כי הם בודאי לא ישקרו. ואולי מטעם זה לא שלחו משבט לוי. אך בלא"ה לא היה לו חלק בא"י. ופשוט.

8 רש"י במדבר פרק יג פסוק ג

כלם אנשים, כל אנשים שבמקרא ל' חשיבות ואותה שעה כשרים היו :

9 שפתי חכמים ספר במדבר פרק יג אות ה

פירוש כל סתם אנשים לשון חשיבות הוא וכשיבאו במקום תואר כמו הכא וכמו וחזקת והיית לאיש אבל כשלא יהיו במקום תואר כמו "ויאמרו האנשים" "ואת האנשים אשר פתח הבית" "שלה לך אנשים" כולם לשון אנשים ממש הם ולא חשובים (רא"ם):

10 שמות פרק טו פסוק ג

ה' אִישׁ מְלַחֵמָה ה' שְׁמוֹ:

11 רש"י שמות פרק טו פסוק ג

ה' איש מלחמה, בעל מלחמה כמו (רות א) איש נעמי וכל איש ואישך מתורגמין בעל וכן (מלכים א ב) וחזקת והיית לאיש לגבור:

12 בראשית פרק ט פסוק כ

וַיִּקְהַל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כְּרָם:

13 רש"י בראשית פרק ט פסוק כ

איש האדמה, אדוני האדמה כמו (רות א) איש נעמי תקט:

14 רמב"ן בראשית פרק ט פסוק כ

איש האדמה, פירש רש"י אדוני האדמה, כמו איש נעמי (רות ג א), ואינו כן, כי איש נעמי, לשון אישות, כמו איש ואשתו (לעיל ז ב), ואחרים אמרו (הרד"ק בספר השרשים) גדול האדמה וראשה, והביאו דומים לו גדעון בן יואש איש ישראל (שופטים ז יד), גם בני אדם גם בני איש (תהלים מט ג), הלא איש אתה ומי כמוך בישראל (ש"א כו טו), ורבים לפי דעתם:

ועל דעת, גדעון בן יואש איש ישראל, ייחוס, איש ישראלי . . . אבל "איש האדמה" כמו אנשי העיר (להלן יט ד). בעבור היותו דר בכל האדמה, לא בנה עיר ומדינה שיתייחס אליה, וכן איש שדה (להלן כה כז), העומד שם כל היום תמיד, ובמשנה (אבות א ד) יוסי בן יעזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים או שנתן לבו לעבוד את האדמה, לזרוע ולנטוע, בעבור מצאו הארץ שממה, שכל נבדל לדבר יקרא כן, אנשי העיר, הם יושביה, ואנשי דוד (ש"א כג ג), עבדיו, ואיש האלהים (דברים לג א), המיוחד בעבודתו.

15 במדבר פרק יג פסוק כו

וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־מִשְׁחָה וְאֶל־אֶהֱרֹן וְאֶל־כָּל־עַדְת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־מִדְבַּר פָּאֲרָן קְדֻשָׁה . . .

16 רש"י במדבר פרק יג פסוק כו

וילכו ויבואו, (סוטה לד) מהו וילכו להקיש הליכתן לביאתן מה ביאתן בעצה רעה אף הליכתן בעצה רעה.

17 חזקוני במדבר פרק יג פסוק ג

כלם אנשים פירש"י אותה שעה כשרים היו כלומר בשעה שנבחרו אבל מכאן ואילך החמיצו כמו שפירש"י וילכו ויבואו:

18 גור אריה למהר"ל על רש"י במדבר פרק יג פסוק ג

באותו שעה כשרים היו. אבל משנשלחו והיו שלוחיהם של רשעים למדו ממעשיהם ונעשים כמו המשלחים עצמם לפיכך כאשר נתמנו כשרים היו, ואחר המינוי מיד רשעים היו, ולפיכך אמר לקמן מקיש הליכתן לביאתן שאף הליכתן בעצה רעה, ולא קשה הא דאמר כאן שהיו כשרים באותה שעה.

19 משכיל לדוד על רש"י במדבר פרק יג פסוק ג

אין להקשות דדילמא באותה שעה נמי רשעים ולישנא דחשיבותא דכתיבא בהו אנשים כלפי נשיאותם דאם איתא דרשעים היו נסתלקה חשיבותם . . . אי נמי אי להא לא אצטרין למכתב "כלם אנשים" דהא כתיב בהדיא "ראשי בני ישראל המה" ומה הוסיף באמרו "כלם אנשים" ומה שכתב רש"י "באותה שעה" דייק לומר כן ולא כתב "ובאותו זמן" לומר באותה שעה דוקא אבל כשהתחילו לילך מיד נהפכו כמו שכתב רש"י לקמן על "וילכו ויבאו" להקיש הליכתן לביאתן וכו'.

20 כלי יקר במדבר פרק יג פסוק ב

ד"א שלח לך אנשים דווקא אתה תחזה ברוה"ק אם האנשים כשרים לזה השליחות כי רוב העולם טועים באנשים חניפים המראים את עצמם כשרים ולובשין אדרת שער למען כחש על"כ אמר לך אנשים דווקא אותן שהם בעיניך אנשים חשובים ולא אותן שהם אנשים בעיני זולתך כי יכול להיות שאין תוכם כבדם ד"א . . . ורז"ל אמרו (במ"ר טו ז) שסמיכות המרגלים למרים לפי שמרים לקתה על עסקי דבה ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר ור"ל שמיד אחר מעשה מרים נשתלחו המרגלים כי אמר ה' פן ינחם כל אחד מהם ויקח מוסר בראותו מה שקרה למרים ומטעם זה פרט כאן אנשים לפי שנאמר (במדבר יב א) ותדבר מרים ואהרן במשה והיה לו לומר וידברו כי ותדבר חוזר אל מרים ועוד שלא מצינו עונש לאהרן אלא שהגיד לך הכתוב שלה'ר מצוי בנשים יותר מבאנשים כי עשרה קבין שיחה ירדו לעולם ט נטלו נשים כו (קידושין מט) ולפי שסתם נשים פטפטניות דברניות על"כ תלה הדבור במרים כי היא התחילה בקלקלה זו ואהרן היה טפל לה לכך אמר שלח לך אנשים שאין להם דרך נשים ולא יהיו כמרים שספרה לה"ר אלא אנשים ממש שאין מדרכן לספר לה"ר:

ד"א לכך פרט אנשים לפי שארז"ל האנשים היו שונאים את הארץ ואמרו נתנה ראש ונשובה מצרימה (במדבר יד ז) והנשים היו מחבבות הארץ ואמרו תנה לנו אחזה (שם כז ד) וע"כ אמר הקב"ה לפי דעתי שאני רואה בעתיד היה יותר טוב לשלוח נשים המחבבות את הארץ כי לא יספרו בגנותה אבל לך לדעתך שאתה סבור שכשרים המה ואתה סבור שהארץ חביבה עליהם תשלח אנשים וזהו שלח לך לדעתך אנשים אבל לדעתי היה יותר טוב לשלוח נשים כאמור: